

Ш О Д У Н А В К А.

№ 45.

Београдъ 14. Новембра.

1847.

Л Ю Б А В Ъ.

Срце бие, чувства стрепе,
 Предъ очима густый мракъ,
 И какве то страсти слѣпе,
 Потавнише свѣта зракъ!
 Тѣло здраво, нѣжна младость,
 Среѣе праве изгледъ благъ,
 Срдне опетъ трни жалость,
 Нит' е нѣму животь драгъ.
 Ахъ! узрокъ е, Милко, твоя
 Виткогъ етаса сиѣжна грудъ,
 Кою жельно душа моя
 У мыслима прати свудъ.
 Очя твое, звѣзде сийне,
 Любкій чине срдцу чаръ,
 И любви мое тайне
 Подигоше силный жаръ;
 Тай ме мучи, тай ме мори,
 И живота горчи сласть,
 Нит' ми еззыкъ мож' да зборя,
 Каква е то люта страсть.
 Туги овой ты си една
 Текъ у станю дати лѣкъ,
 Срдца мога ты си вредна
 Укинуги тужный екъ.
 Дай ми руку, дай ми срдце!
 Да я будемъ супругъ твой,
 Красно твое любей' лице,
 Быѣе сладакъ животь мой.
 Ако ли пакъ овай тужный
 Не саслушашъ роба гласъ,
 Гробъ ѣе, вѣруй, скоро нѣжный
 Тѣла м' слабогъ крыти стасъ.

И. Поповићъ,
 Учитель у Н. Саду.

НЕШТО О ШКОЛСКИМЪ КНЪИГАМА
 ЮЖНЫ СЛАВЕНА З. Ц.

У АУСТРІЙСКИМЪ ДРЖАВАМА.

(Конацъ.)

Године текуће 1847-ме печатана е у Трсту кнѣига подъ насловомъ: „Кнѣиге и Еванѣлиа за прекогодишние благодане и неделъ за употребленъ почетнихъ учюницахъ. У Трсту Н. Папизъ владетельный Словотититель. 1847.“ На м. 8-ву, стр. 116. Кнѣига се ова на стр. 1-вой починѣ овако: „Кнѣиге и Еванѣлиа за прекогодишние неделъ и благодане. У неделю прву пришастя Господинова. Кнѣига С. Павла Апостола къ Римляномъ XIII. 11 — 14. Браѣо, знайте да е юрее доба, да се одъ сна пробудимо. Ближе бо е спасенъ наше, него веровасмо. Ноѣ е прошла, а данъ се приближуе. Зато одверзимо одъ себе тална дѣла и обуцимо се оружїемъ свѣтлости. Ходимо поштевно, како по дневу: не у прождрливости и пипанству, не у ложницяхъ и нечистоѣахъ, не у преговараню и ненавидости, него обуците се Господиномъ Исукретомъ.“ С. Еванѣлиа по Луци XXI. 23 — 33. У оно врѣме, рече Исусъ ученикомъ своимъ: Быти ѣе знаменя у солнцу и у мѣсецу и у звездахъ, и туговати ѣе люди на земљи ради бучаня морскихъ валова. Сахнуги ѣе свакій човекъ одъ страха причеканю онога, што се има припетити свему свету; ербо гапуги ѣе се крѣпости небеске и видити ѣе се, како синъ човечанскій величанствено долази на облаку съ обласиномъ великомъ. А ова када се догаѣати почму погледайте горе, и уздигните главу вашу, будући да се приближуе одкуплѣнъ ваше. Послѣе рече нѣма приликы ову: Пазите на сложенїцу и на остаза стабла. Ова када юрее про-

цветаю, зна се да в близу лето. Тако и ви, када сидите, да се то догађа, знайте да в близу краљство божје. У истину говоримъ вамъ, да неке нестати параштаа овога, докъ се све не доврши. Минути ќе небо и земля, а мов речи неке минути.“

За школе оны мѣста, гдѣ се само Краински говори, а то е у Краинской и Корушкой, које землѣ завьсе одъ Губерніе стануюће у Любляни, печатане су школске књиге све у Бечу; као:

1) „Deutsch-Krainisches Nahmenbüchlein für Landschulen in den Kaiserl. Königl. Staaten. Wien im Verlage der k. k. Schulbücher-Verschleiß-Administration bey St. Anna in der Johannis-Gasse. 1841.“ На м. 8-ку, стр. 77, осимъ садрикая. Она е половина Нѣмачки а половина Краински написана, да се дѣца и едномъ и другомъ езьку обучавати могу.

2) *Краински Католики Наука за мале шоле на клетихъ взетъ и съ великига католикисла саповеданиса по ц. к. Естрайскихъ державахъ. На Дунаи въ залози цес. краљ. букварнице за шолске букве перъ С. Анн в' Янесовихъ улицахъ 1844.* На м. 8-ку, стр. 111. Само Краински.

3) *Der kleine Katechismus mit Fragen und Antworten für die kleinsten Kinder der kaiserl. Königl. Staaten. Wien im Verlage der k. k. Schulbücher-Verschleiß-Administration bei St. Anna in der Johannis-Gasse. 1845.* На другой страни: „*Мале катехиземъ в' Впрашанихъ и одговорихъ за маньши отроке по цесарскихъ краљвихъ дешлахъ. На Дунаи. В' залози цес. краљ. букварнице за шолске букве перъ Св. Анн в' Янесовихъ улицахъ. 1845.*“ На м. 8-ку, стр. 55. Само Краински.

4) *Берило*) за мале шоле на клетихъ по ц. к. Естрайскихъ державахъ. На Дунаи в' залози цес. краљ. букварнице за шолске букве перъ Св. Анн в' Янесовихъ улицахъ. 1845.* На м. 8-ку, стр. 213.

Премъ да у цѣломъ войводству Краинскомъ, делу краљвине Идиріе, нема Нѣмачкогъ села, него се свуда по селима само Краински говори; опетъ се на езьку овомъ само дѣца у малымъ школама обучаваю своимъ матернимъ езькомъ; и тако свакій, кои е радъ више што научити, мора да зна Нѣмачки; и саме школске за маню дѣцу књиге, као што се види, све су штампане у Бечу.

*) Берило значи читанка, Lesebuch.

У краљвини Славоніи састављене су нове школске књиге, ал' јоштъ одобрене и печатане нису. Мы ћемо се побринути, да те књиге школске, како изъ штампе изиђу: и Хрватске и Славонске, прибавимо, и коимъ су езькомъ писане, читателѣма Подунавке саобштимо.

I. Г.

РУПА НА РУКАВУ.

(Продуженіе)

Дружество.

Господарска кућа бьяше у лѣпомъ положенію на едномъ брежуљку, окружена баштама, иза кои стаяше конюшница, гувно и велика авлія. Свудъ е уредность владала, а у господарской кући велика чистоћа. Найлѣпше себе, просто ал' лѣпо намѣштене, бьяше су управителю уступљене. Ништа ніе оскудѣвало. И една мала библиотекa и еданъ клавиръ нашао се ту. Нигдѣ ни едне прашке; патосъ чистъ, да меда лазнешъ. Госпоя Добрићка држала е кућу, баште, на кратко све чисто, што е болъ могла.

Госпоя Добрићка бьяше живостна, но при томъ озбылна, изображена и свѣтска жена, око свои четрдесетъ и неколико година. Бледило нѣногъ лица, миранъ, но величественъ погледъ, кои бы се само, кадъ бы говорила, разведрио, издавали су, да е доста у животу преко главе преметнула. Нѣой ніе нитко бую странъ. Благое се упозна съ нѣоме одма првѣй данъ, реко бы човекъ Богъ зна колико има година, како су заедно. Она га извѣсти о кући, о добримъ и хрѣвнимъ качествама слугу и служкиня, на кратко, упозна га са свачимъ, што е кругу нѣне дѣлательности принадлежало.

„Съ овомъ се женомъ дав живити!“ помысли Благое после неколико дана, кои се е чисто поплашио бую, кадъ му е г. Црвенић о примѣчанію почео говорити.

„Съ овомъ се женомъ дав живити!“ мысляше Благое после неколико неделя, почемъ се у Старокову мало навикне. Она е право почитанъ уливала. Свагда е бую радостанъ, кадъ е у ютру и у вече съ рада на ручакъ долазио — иначе су се слабо виђали. Онда бы му съ нѣоме и съ надзирателѣмъ, кои е бую истина мало сувише учтивъ, но при томъ добаръ домостроитель, брзо време пролазило. Свакій бы ту при-

повідао, шта е найбільь знао, надзиратель бы говоріо о домостроительству, а Благое по некадь о своемъ путованю; оштроумный духъ господов Добришке све е ово зачинявао.

Благое бѣше са своимъ станѣмъ тако задоволянь, да е г. Кованићу едно писмо пуно благодарности написао „Я“, говоріо бы у писму своемъ, „болю срећу не тражимъ. Срећанъ самъ зато, што сте ме у станѣ поставили, да многа добра чинити могу. А то ће бити одма, како се съ кругомъ мое дѣлательности мало болѣ упознамъ. Овде су вамъ люди подивлячєня, као и земля што їймъ е. Има доста посла, докъ се све као што треба, у редъ доведе! Я се надамъ, да ће г. Црвенићъ са мномя задоволянь бити.“

Но листъ се на скоро преврне и радость утече изъ прсію Благоевы. Истина, да му е г. Добришка више пута казивала, да има одну ћерку, која е у госте некой нѣной роѣаки отишла, истина е и то, што е Благое мысліо, да неће ћерка, ако матери равна буде, нѣгову срећу у Старокову узнемирити; али као што самъ рекао, листъ се за часъ преврну.

Едно вече врати се Благое изъ шуме кучи: една вола сретну га у путу, у којма су двѣ женске сѣдиле. Кадь уђе у трапезарию, паће осимъ г. Добришке и надзирателя іошть одну дѣвојку, вранокосу, съ лѣпимъ чертама на лицу, такоћрь и погледомъ! — Могла е имати око свои шестнаестъ ил' седамнаестъ година. Благое се предъ нѣомъ страхопочитательно поклони. Лѣна странна врати му поклонъ, но мало зарумени. Г. Добришка рече: „То е моя кћи Босилька.“

Благое заборава на нѣвие и шуме, о којма е имао нешто пытати надзирателя. Шта више, заборава и новой познаици што умилято одговорити на нѣны неколико учтивы рѣчій. — При вечери, гдѣ е иначе свагда быо разговоранъ, отворенъ и весео, садъ е ћутао и текъ бы по гдѣкою и то съ натегомъ рекао. Чинило му се, као да е та дѣвојка зао духъ за нѣга. —

И самъ се чудіо, како е могуће, да му та странна Босилька све некій стыдъ уселява. Е! помысли у себи, та шта ћу се я предъ нѣомъ стыдити, ніе ли она кћи г. Добришке; затимъ науми, да се съ нѣомъ у разговоръ упусти. Но кадь бы га дѣвојка своимъ великимъ и црнимъ

очима погледала, кадь бы му одговорила съ гласомъ, кои му е саму душу потресао, чинило му се, као да е продањ.

То вече при вечери остану позадуго. Кадь Благое у свою собу отиде, учини му се, као да у свакомъ ћошку види младу Босильку. Почне махати главомъ, говорєни: „Съ томъ дѣвојкомъ не може се живити! Запшто е примѣчанъ г. Црвенића то прећутало?“ Но кадь легне и очи затвори, почне га то дражестно створєнъ іошть већма облетати.

Сутра-данъ помысли пре на Босильку, него на зѣмљомѣре. Ал' то е морао сиромахъ чинити, ерь е чуо одну харфу, кою е Босилькинъ гласъ спроводіо. Срце му стане силно кудати. Мане главомъ, говорєни: „Съ овомъ се дѣвојкомъ не може заиста живити!“ отиде на нѣвие, а ніе доручковао. —

(Даль слѣдує.)

ПОЗДРАВЪ ВОСПИТАТЕЛЮ ЖЕНСКОМЪ. *)

Стигла намъ е у Ужицу и друга свезка препознанаго дѣла, кое пише и издає познатыи нашъ родолюбаць Г. Матія Банъ. Ніедно наименованіє ніе могло овоме дѣлу тако приличити, као оно кое му самъ онъ дав, ерь исто управо воспитава польженскій у свияъ главнымъ предметима у којма се еастои изображеніє. Ова разноличность предмета, оспнъ што е полезна естъ и врно занимательна. Свака Србкннѣ мора не само читати радо припоклѣде, животописе славны жєна страннѣ, и сбирку знамениты Славннѣ, него ће и увидити у истымъ велике примѣре свакояки добродѣтельный, кои мораю благородно на ню дѣйствовати. А кои Србннѣ равнодушно чита у оной кннѣгн своє народне обычає, дзыческо вѣроисповѣданіє Славннѣ, и черте изъ Караѣорѣва живота? У послѣднимъ колико се досады види, г. Банъ оставивши на страну нѣгова воєна дѣла, коя су већь одъ други описана, узео е претресати само нѣгова велика душевна свойства; хвала му особита на томе; али кадь бы ко третій, или и самъ онъ предуєо описати и дѣла дипломатическа Караѣорѣа, мы бы тимъ имали савршено описаніє овогъ Славного Мужа; съ конимъ конечно се упознати особито намъ е нужно. — Правила учтивости тимъ су выше за нашъ На-

*) Читаюћи „Воспитателя Женскогъ“ и овай „Поздравъ“, коме неће на умъ пасти оне рѣчи: „Difficile est satyram non scribere“?

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

родъ знаменита што немудрую уобште, веѣъ теже на исправленіе нѣки несходны строгой учтивости обычан, кои само кодъ насъ существуюто.

Изложивши ове похвале кое самъ слушао о Воспитателю Женскомъ и овде у Ужицы, и у другимъ мѣстама гдѣ самъ у време вакаціа быо, саобштићу изъ любви къ успѣху овогъ пренуждногъ Србима дѣла и слѣдуюћа примѣчанія. I. При свеиъ томъ што су приповѣдке врло красне и моралне, многима бы се, а и самое мени, искрено кажемъ, много выше допале кадъ бы Г. Банъ хтео узимати иъ само изъ народне Исторіе. Я понямъ да нѣ лако свака три Мѣсеца самъ издавати по одну кнѣгу, коя садражае до 15 или 16. разны предмета учено писаны; али поправка коя се назначуе овде заслужуе да писатель покрай свега свогъ труда и за ню се малко побрине, тимъ выше што намъ е обеѣао у своие Обявленію да ће гдѣ кое приповѣдке поцрпити изъ народне Исторіе. II. Нѣки бы желали да су малко подужи чланцы о Економіи домаћой, и домаћемъ Лѣкарству, кои найманъ одъ свию остальи предмета мѣста заузимаю, а у нашемъ су народу особито пожелаеми. III. Како Г. Банъ употреблюе кадгодъ речи ретко познате у овимъ краевима Србства, према да су исте обычне у другима, тако га сви моле да до сваке таке речи и ону стави за кою овде свакъ зна, као што е то на нѣкимъ мѣстама, али не на свима, и учиніо. Тако ће га и свакъ безъ труда разумѣти, и моћи у истый ма' научити многе Србске речи кое знао нѣ.

Сви се надамо да Г. Банъ неће за зло узети, него да ће уважити ове примѣтбе, кое долазе изъ найискреніе намѣре, и оногъ родолюбія за кое се самъ онъ тако жестоко заузмлъ.

Изложивши што самъ одъ други слушао я ћу за мене особитымъ чувствомъ благодарити Г. Бану на чланцына о образованію Югославянске дружественности: гдѣ се найблагороднія тежия открива; о воспитанію, гдѣ се увиѣа да писатель томъ се струкомъ найбрижливѣе занима; а на концу о книжевности Србской и Югославянской уобште, што самъ najveћимъ одушевленіемъ читаю. Нешто изъ могъ собственогъ побуженія, а нешто по жельи овдашнихъ Пренумеранта, кои радо поздравляю свако полезно народно предпріятіе, я чинимъ ово

явно благодареніе Г. Бану, желећи нѣговымъ дѣлу наибольшій успѣхъ.

У Ужицы 18. Октовріа 1847.

Петаръ Мариновићъ,
Стари учитель у Ужицы.

В Ъ С Т И.

* По извѣстію Люблянски „Рокодѣлски Новица“ Краинци на многимъ мѣстима пѣваю чисте Србске народне пѣсме. Тако исто и Хрвати у дольной Аустрији и западной Унгаріи любе и пѣваю Словачке и Ческе пѣсме. Народъ нашъ узимаетъ е много пре познавао, него што се ученымъ людма о томе и снло.

О Д Г О Н Е Т К А.

(В. № 43.)

Найлучій е онај, што у среди иде, ербо првогъ стигнути не може, а последнѣгъ неће да чека, да съ нѣмъ у разговорѣ иде.

П О У Ч И Т Е Л Н А И З Р Е Ч Е Н І Я.

* На страну са роѣнѣмъ! Я пытамъ: шта е ты? Мы нисмо оно башъ, што смѣ роѣени.

* Паметь е за добродѣтель, што е покривало за лѣпоту: она узвишава нѣну снливость.

* Паметь е юначка добродѣтель старости и младости!

* Смотриай свакій часъ, као поучителногъ пріятеля, кои насъ само еданпутъ посѣхуе, и потомъ на свагда одпутъ узима. — Употреби време младости.

Ал. Николићъ.

Л Ъ К Ъ З У Б О В О Л Ъ.

Зубоболо, кои одъ ладоше или велике топлоте, или одъ пробіаюшегъ воздуха на раздраженнѣмъ жилицама шуплѣгъ зуба произходи, излѣчиемо, ако неколико листића метвице метнемо између болуюшегъ и према нѣму стоешегъ зуба. Ово ће тако на болестной страни отокъ проузроковати. А тай ће спласнути, кадъ одъ изгниченогъ црвеногъ лука са барутомъ направимо мале кугле и те на болуюше или надувено мѣсто ставимо. Н.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.

